

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku

LBI.410.005.04.2016
P/16/086

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku
ul. Akademicka 4, 15-267 Białystok
T +48 85 874 81 00, F +48 85 874 81 33
lbi@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/16/086 – Wykonywanie przez gminy obowiązku dowożenia dzieci i uczniów do przedszkoli i szkół
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku
Kontrolerzy	Mariusz Lenkiewicz – inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 99659 z 12 lutego 2016 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy Dubicze Cerkiewne, ul. Główna 65, 17-204 Dubicze Cerkiewne (dalej: „Urząd”)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Leon Małaszewski – Wójt Gminy (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności¹

Ocena ogólna

W latach 2014 – 2015 Wójt Gminy Dubicze Cerkiewne zapewnił dzieciom i młodzieży sprawny, choć nie w pełni bezpieczny transport w czasie przewozu do Zespołu Szkolno-Oświatowego w Dubiczach Cerkiewnych².

Bezpłatnymi przewozami objęte bowiem zostały wszystkie dzieci uprawnione do tego na podstawie art. 14 a ust. 3 i art. 17 ust. 3 pkt 1 i ust. 3a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty³ oraz te, wobec których powyższa ustawa takiego obowiązku na gminę nie nakładała⁴. W przypadku dzieci dowożonych z terenu gminy Hajnówka, Wójt podejmując decyzję o ich dowożeniu nie zawarł porozumienia międzygminnego w sprawie powierzenia zadań publicznych z tego zakresu, przewidzianego w art. 74 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym⁵.

Przewozy dzieci i uczniów do placówki oświatowej odbywały się sprawnie, tj. w sposób dostosowany do potrzeb dzieci, a trasy dowozu oraz rozkłady jazdy w umowie z wykonawcą realizującym usługi przewozu określono tak, aby zoptymalizować czas przejazdu do i ze szkoły oraz czas oczekiwania na dowóz po zajęciach szkolnych⁶. Wszystkim dzieciom i uczniom oczekującym w szkole na dowóz zapewniono opiekę świetlicową.

Ogłędziny tras przewozu wykazały jednak brak odpowiedniego oznakowania siedmiu z 28 przystanków, na których dzieci oczekiwały na pojazdy oraz wsiadały do nich lub z nich wysiadały, wymaganego przepisami ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym⁷. Przyczyną takiego stanu infrastruktury przystankowej był brak uzgodnienia przez Wójta z zarządcami dróg (Zarządem Powiatu Hajnowskiego i wójtem gminy Hajnówka) wstępnych miejsc przystankowych, w celu zapewnienia odpowiednich znaków drogowych w obrębie przystanków. W ocenie NIK obniżało to poziom bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego, a w szczególności przewożonych uczniów.

Ponadto, Wójt Gminy wydał zezwolenia na wykonywanie przewozów regularnych osób w transporcie drogowym w ramach linii regularnej nr 515 Dubicze Cerkiewne – Dubicze Cerkiewne Szkoła, mimo że fragment tej linii znajdował się na terenie gminy Hajnówka. Tym

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

² Jedynej placówki oświatowej na terenie gminy Dubicze Cerkiewne.

³ Dz. U. z 2015 r. poz. 2156.

⁴ W latach szkolnych 2014/2015 i 2015/2016 odpowiednio sześcioro i pięcioro dzieci z terenu innej gminy oraz po 15 dzieci, których droga z domu do Szkoły nie przekraczała odległości wymienionych w art. 14a ust. 3 oraz art. 17 ust. 2 ustawy o systemie oświaty.

⁵ Dz. U. z 2015 r. poz. 1515.

⁶ Znajduje to potwierdzenie w wynikach ankiet przeprowadzonych wśród rodziców dzieci i uczniów dowożonych do szkoły.

⁷ Dz. U. z 2012 r. poz. 1137. Ustawa zwana dalej „Prawem o ruchu drogowym”.

samym wydanie zezwoleń na ten przewóz należało do kompetencji Starosty Hajnowskiego, zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 1 lit. e ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym⁸.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Organizacja dowozu dzieci i uczniów do przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjów prowadzonych przez gminę

Opis stanu faktycznego

Na terenie Gminy od 1 września 2002 r. funkcjonuje jedna placówka oświatowa, tj. Zespół Szkolno-Oświatowy w Dubiczach Cerkiewnych (dalej: „ZSO w Dubiczach Cerkiewnych”), w skład którego wchodzi Szkoła Podstawowa (wraz z oddziałem przedszkolnym) oraz Publiczne Gimnazjum. Obwód tej placówki obejmował 24 miejscowości, z których droga dzieci i uczniów z domu do szkoły przekraczała 3 km w przypadku dzieci realizujących obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego i uczniów klas I – IV szkoły podstawowej oraz 4 km w przypadku uczniów klas V i VI szkoły podstawowej oraz uczniów gimnazjów. Wiązało się to z obowiązkiem zorganizowania tym uczniom bezpłatnego transportu i opieki. (dowód: akta kontroli str. 8-12, 18)

W okresie objętym kontrolą obowiązkowi przedszkolnemu i szkolnemu⁹ w 2014 roku podlegało ośmioro dzieci i 86 uczniów zamieszkałych na terenie Gminy¹⁰, a w 2015 roku dziewięcioro dzieci i 96 uczniów¹¹. Do ZSO w Dubiczach Cerkiewnych uczęszczało natomiast odpowiednio: siedmioro dzieci i 74 uczniów¹² oraz ośmioro dzieci i 81 uczniów¹³. (dowód: akta kontroli str. 19-28)

W latach szkolnych 2014/2015 i 2015/2016 Gmina zobowiązana była zapewnić bezpłatny transport i opiekę odpowiednio 56 i 58 dzieciom¹⁴ (tj. 69% i 65% dzieci uczęszczających w danym roku szkolnym do ZSO w Dubiczach Cerkiewnych), w tym: ośmiu i siedmiu uczęszczającym do oddziału przedszkolnego, w którym realizowany był obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego; 19 i 24 uczniom klas I – IV szkoły podstawowej¹⁵, 29 i 26 uczniom klas V – VI szkoły podstawowej i gimnazjum¹⁶, a w roku szkolnym 2015/2016 także jednemu dziecku niepełnosprawnemu.

(dowód: akta kontroli str. 19-28, 123)

Wszystkie dzieci i uczniowie, którym Gmina zobowiązana była zapewnić bezpłatny transport, korzystali z tego uprawnienia. Tym samym żadne z dzieci nie dojeżdżało do ZSO w Dubiczach Cerkiewnych komunikacją publiczną, której koszty dowozu refundowałyby Gmina. Zwrot kosztów przejazdu (na zasadach określonych w umowie zawartej między Wójtem a rodzicami dziecka) zapewniono jednemu dziecku niepełnosprawnemu w roku szkolnym 2015/2016. (dowód: akta kontroli str. 123, 131, 205-212)

W latach szkolnych 2014/2015 i 2015/2016 Gmina zapewniła bezpłatny transport i opiekę odpowiednio sześciu i pięciu uczniom, zamieszkałym w miejscowościach Pasieczniki Duże i Orzeszkowo, położone na terenie gminy Hajnówka. Odbyło się to bez zawarcia porozumienia międzygminnego w powyższym zakresie, co przedstawiono w dalszej części wystąpienia pokontrolnego, w sekcji „Ustalone nieprawidłowości”.

(dowód: akta kontroli str. 128)

W ww. okresie nie stwierdzono przypadków finansowania kosztów dowozu uczniów do szkół niepublicznych. Stwierdzono natomiast dowożenie przez Gminę uczniów, których droga z domu do Szkoły nie przekraczała odległości wymienionych w art. 14a ust. 3 i art. 17 ust. 2 ustawy o systemie oświaty (w roku szkolnym 2014/2015 i 2015/2016 – po 15

⁸ Dz. U. z 2013 r. poz. 1414, ze zm.

⁹ Dane dotyczące podleganiu obowiązkowi szkolnemu i wychowania przedszkolnego uzyskano z Systemu Informacji Oświatowej (na 30 września 2014 r. i 2015 r.).

¹⁰ W tym 58 uczniów szkoły podstawowej oraz 28 uczniów gimnazjum.

¹¹ W tym 66 uczniów szkoły podstawowej oraz 30 uczniów gimnazjum.

¹² W tym 50 uczniów szkoły podstawowej oraz 24 uczniów gimnazjum.

¹³ W tym 52 uczniów szkoły podstawowej oraz 29 uczniów gimnazjum.

¹⁴ Dane dotyczące liczby i dzieci podawane według stanu na 31 grudnia 2014 r. i 2015 r.

¹⁵ Ich droga z domu do szkoły przekraczała 3 km.

¹⁶ Ich droga z domu do szkoły przekraczała 4 km.

uczniów¹⁷). Nie wpływało to na wydłużenie trasy przewozu ani powstanie dodatkowych kosztów po stronie Gminy. (dowód: akta kontroli str. 125-126, 129)

Wójt Gminy nie występował, a Rada Gminy nie podejmowała uchwały o zapewnieniu tym dzieciom bezpłatnego transportu. Przepis art. 17 ust. 3 pkt 2 ustawy o systemie oświaty nie wskazuje organu gminy, decydującego o zapewnieniu fakultatywnego przewozu. Zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym wójt m.in. wykonuje uchwały rady gminy i zadania gminy określone przepisami prawa, kieruje bieżącymi sprawami gminy i podlega radzie gminy w realizacji zadań własnych (art. 30 ust. 1 i 3, art. 31), a rada gminy m.in. stanowi o kierunkach działania wójta (art. 18 ust. 2 pkt 2). (dowód: akta kontroli str. 129, 132-134)

Ustalona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w zakresie organizacji dowozu dzieci i uczniów do ZSO w Dubiczach Cerkiewnych stwierdzono nieprawidłowość, polegającą na objęciu przez Gminę w latach szkolnych 2014/2015 – 2015/2016 bezpłatnym transportem odpowiednio sześciorga i pięciorga uczniów zamieszkałych na terenie gminy Hajnówka, pomimo braku odpowiedniego porozumienia międzygminnego oraz podjęcia stosownej uchwały Rady Gminy w przedmiotowym zakresie.

Stanowiło to naruszenie art. 74 ust. 1 i 2 w zw. z art. 10 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Zgodnie z ww. przepisami wykonywanie zadań publicznych może być realizowane w drodze współdziałania między jednostkami samorządu terytorialnego. W celu ich realizacji gminy mogą zawierać porozumienia międzygminne w sprawie powierzenia zadań publicznych, przy czym gmina wykonująca zadania publiczne powierzone porozumieniem przejmuje związane z nimi prawa i obowiązki pozostałych gmin (w tym przypadku przewozu uczniów i opieki nad nimi), które mają obowiązek udziału w kosztach realizacji powierzonego zadania. (dowód: akta kontroli str. 128)

Objęcie bezpłatnym dowozem w latach szkolnych 2014/2015 – 2015/2016 zamieszkałych w gminie Hajnówka, dowożonych przez przewoźnika razem z innymi (39 i 40) uprawnionymi dziećmi, nie miało wpływu na wysokość wynagrodzenia z tytułu przewozu, określanego ryczałtowo¹⁸. (dowód: akta kontroli str. 88-100, 128)

Jak wyjaśnił Wójt, w 2012 roku podjęto próbę zawarcia porozumienia międzygminnego i uregulowania kwestii dojazdu dzieci z gminy Hajnówka, niemniej jednak: „*ówczesna Wójt Gminy Hajnówka odmówiła zawarcia takiego porozumienia*”. Wójt dodał, że: „*zobowiązuje się podjąć kolejną próbę uregulowania zasad dowożenia dzieci z miejscowości Pasieczniki Duże i Orzeszkowo*”. (dowód: akta kontroli str. 132-134)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że:

1. Do 31 marca 2016 r. nie podjęto uchwały w sprawie sieci przedszkoli, wymaganej art. 14a ust. 1 ustawy o systemie oświaty oraz uchwały w sprawie planu sieci szkół zorganizowanych na terenie Gminy. Wójt Gminy wyjaśnił, że niepodjęcie ww. uchwały wynikał ze spiętrzenia się obowiązków związanych z budową nowego ZSO w Dubiczach Cerkiewnych oraz poświęcenia zbyt małej uwagi analizie przepisów prawnych w tym zakresie. Jednocześnie wskazał, że: „*projekt uchwały o sieci szkół i przedszkoli na terenie Gminy zostanie przedłożony Radzie Gminy po zaopiniowaniu przez Podlaskiego Kuratora Oświaty w Białymstoku*”. (dowód: akta kontroli str. 18, 132-134)
2. Zamieszczone w Systemie Informacji Oświatowej dane o liczbie dzieci i uczniów dowożonych do szkoły nie odpowiadały stanowi faktycznemu. W roku szkolnym 2014/2015 (na dzień 30 września 2014 r.) były one bowiem zaniżone o 37 uczniów szkoły podstawowej i zawyżone o pięcioro gimnazjalistów. (dowód: akta kontroli str. 19-28, 188-191)

Ocena cząstkowa

Gmina zorganizowała bezpłatny transport wszystkim dzieci uprawnionym do tego na podstawie art. 14 a ust. 3 i art. 17 ust. 3 pkt 1 i ust. 3a ustawy o systemie oświaty oraz dzieciom zamieszkałym na terenie gminy Hajnówka, wobec których powyższa ustawa

¹⁷ W roku szkolnym 2014/2015 i 2015/2016 jeden uczeń z miejscowości Rutka, ośmioro z Grabowca i sześcioro z miejscowości Tofilowce.

¹⁸ W umowie z przewoźnikiem wskazano miesięczną kwotę wynagrodzenia, uniezależniając ją od liczby dzieci korzystających z dowozu do szkoły.

takiego obowiązku nie nakładała. Nie podjęto jednak działań w celu uzyskania odpowiedniej uchwały Rady Gminy dotyczącej zawarcia porozumienia z gminą Hajnówka w sprawie powierzenia określonych zadań publicznych.

2. Działania na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa dzieci przy realizacji obowiązku dowożenia dzieci i uczniów do przedszkoli i szkół

2.1. Realizacja zadań związanych zapewnieniem dzieciom i uczniom bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu oraz opieki świetlicowej

Opis stanu faktycznego

2.1.1. W Urzędzie opracowano Regulamin dowozu dzieci i uczniów do ZSO w Dubiczach Cerkiewnych¹⁹, w którym określono obowiązki przewoźnika (m.in. terminowy dowóz dzieci i uczniów, dowożenie autobusami sprawnymi technicznie, posiadającymi aktualne badania techniczne i odpowiednio oznakowanymi), obowiązki opiekunów (m.in. sprawdzanie obecności uczniów, nadzorowanie wsiadania i wysiadania uczniów, kontrola ładunku i bezpieczeństwa w autobusie podczas przejazdu) oraz obowiązki uczniów i rodziców.

(dowód: akta kontroli str. 13-17)

Dowóz dzieci i uczniów odbywał się na dwóch trasach²⁰ obsługiwanych przez wybraną w przetargu firmę Arriva Bus Transport Polska Sp. z o.o. (dalej: „Arriva” lub „Przewoźnik”). Długość tras wynosiła 48 km i 42 km, a dzieci i uczniowie dowożeni byli z 20 miejscowości. Na trasach przewozu zlokalizowano ogółem 28 punktów zbiorczych. Planowany czas przewozu wynosił 70 minut na obu trasach. Odległość od miejsc zamieszkania 141 dzieci i uczniów dowożonych do ZSO w Dubiczach Cerkiewnych do przystanków wynosiła od 10 m do 1,9 km.

(dowód: akta kontroli nr. 102-121, 125-126)

W toku kontroli przeprowadzone zostały oględziny dwóch tras, w trakcie których skontrolowano wszystkie 28 miejsc²¹, na których zatrzymywał się autobus, w tym cztery na drodze gminnej i 24 na drodze powiatowej. 21 z nich spełniało wymogi stawiane przystankom w art. 4 pkt 8a ustawy o transporcie drogowym i art. 2 pkt 13 Prawa o ruchu drogowym. Oględziny miejsc przystankowych wykazały ponadto, że:

- znajdują się one w większości przy drogach o nawierzchni asfaltowej (82%),
- zlokalizowane są na ogół (93%) w pasie ruchu drogowego (jeden przystanek posiadał wydodrębnioną zatokę autobusową),
- jedno miejsce posiadało utwardzone dojście do autobusu i chodnik prowadzący do przystanku,
- czas przejazdu na poszczególnych trasach wyniósł 72 – 73 minuty i był porównywalny z ustalonym harmonogramem czasu przejazdu,
- liczba dzieci i uczniów wsiadających wynosiła od jednego do siedmiu, natomiast wysiadających od jednego do pięciu,
- autobusy były odpowiednio oznakowane prostokątnym żółtym znakiem z wizerunkiem dzieci (z przodu i z tyłu pojazdu),
- w miejscach zatrzymywania się kierowcy włączali światła awaryjne.

(dowód: akta kontroli str. 102-121)

Spółka Arriva posiadała zezwolenia Wójta na przewóz regularny osób po dwóch trasach dowozu dzieci i uczniów do ZSO w Dubiczach Cerkiewnych, obejmujących linię nr 516 Dubicze Cerkiewne – Dubicze Cerkiewne Szkoła (10 miejscowości) oraz linię nr 515 Dubicze Cerkiewne – Dubicze Cerkiewne Szkoła (11 miejscowości): dwa zezwolenia wydane 31 sierpnia 2012 r. (ważne do 31 sierpnia 2017 r.) i zastąpione dwoma zezwoleniami o tym samym numerze z 15 grudnia 2015 r. (ważnymi do 31 grudnia 2016 r.). Dwa z tych zezwoleń na linię nr 515 wydane zostały przez niewłaściwy organ (co szerzej opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego, w sekcji *Uwagi dotyczące prowadzonej działalności*). W § 6 umowy zawartej pomiędzy przewoźnikiem i Gminą wskazano, iż zapewnienie opieki przewożonym uczniom, zgodnie z art. 17 ust. 3 ustawy

¹⁹ Stanowiący załącznik nr 1 do zarządzenia Nr 89.2016 Wójta Gminy z dnia 8 lutego 2016 r.

²⁰ Każda trasa obsługiwana jest dwa razy dziennie.

²¹ Miejsce na parking przy ZSO w Dubiczach Cerkiewnych oraz 28 miejsc przystankowych poza terenem szkoły.

o systemie oświaty, będzie należało do obowiązku Przewoźnika. Z informacji uzyskanych od Przewoźnika wynika, że wszyscy opiekunowie zostali przeszkoleni z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy oraz przeszli odpowiednie instruktaże stanowiskowe. Nie uczestniczyli zaś w szkoleniach uprawniających do wydawania poleceń lub sygnałów uczestnikom ruchu drogowego²². Podczas oględzin tras stwierdzono, że dzieciom towarzyszyła opiekunka, która wysiadała z pojazdu w trakcie wsiadania lub wysiadania dzieci, nie wydawała natomiast poleceń uczestnikom ruchu. Przewóz odbywał się na drogach lokalnych, na których natężenie ruchu było minimalne.

(dowód: akta kontroli str. 88-100, 102-121, 152-187, 216-222)

2.1.2. W latach szkolnych 2014/2015 i 2015/2016 dzieci niepełnosprawne nie korzystały z zorganizowanego przez Gminę bezpłatnego transportu do ZSO w Dubiczach Cerkiewnych, realizowanego przez przewoźnika wyłonionego w przetargu nieograniczonym (szerzej opisanym w pkt 3 wystąpienia). W roku szkolnym 2015/2016 jednemu dziecku Gmina zapewniła zwrot kosztów przejazdu i opieki w czasie przejazdu, stosownie do art. 17 ust. 3a pkt 3 ustawy o systemie oświaty (na podstawie umowy z rodzicami dzieci).

(dowód: akta kontroli str. 123, 205-212)

2.1.3. W prowadzonym przez Gminę ZSO w Dubiczach Cerkiewnych zorganizowano zajęcia świetlicowe dla uczniów pozostających dłużej w tej placówce, ze względu na organizację bezpłatnego transportu. Zajęcia świetlicowe w roku szkolnym 2015/2016 odbywały się w salach lekcyjnych, po zakończeniu zajęć edukacyjnych²³, pod opieką nauczycieli, którym te zajęcia zostały przydzielone. Dyrektor ZSO w Dubiczach Cerkiewnych poinformowała, że uczniowie objęci przewozami do szkoły nie oczekiwali na rozpoczęcie zajęć lekcyjnych, ponieważ każdorazowo dowożeni byli tuż przed zajęciami²⁴. Natomiast po zakończeniu zajęć dydaktycznych: dzieci korzystające z wychowania przedszkolnego objęte były opieką nauczycieli w oddziałach przedszkolnych do odjazdu autobusu, zaś uczniowie z klas I – IV oczekują na odwóz średnio dwie godziny lekcyjne, uczniowie klas V – VI – 0,5 godziny lekcyjnej, uczniowie gimnazjum – 0,7 godziny lekcyjnej. Podczas wsiadania do autobusów ze strony ZSO w Dubiczach Cerkiewnych opiekę nad uczniami sprawują nauczyciele prowadzący świetlicę, a ze strony Przewoźnika – zatrudnieni opiekunowie. Z informacji uzyskanych od Przewoźnika wynika, że zatrudnieni opiekunowie przeszli szkolenia w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz wstępne stanowiskowe. Nie uczestniczyli natomiast w szkoleniach, o których mowa w art. 6 ust. 3a Prawa o ruchu drogowym.

(dowód: akta kontroli str. 188-191)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w zakresie działania na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa dzieci przy realizacji obowiązku dowożenia dzieci i uczniów do ZSO w Dubiczach Cerkiewnych stwierdzono nieprawidłowość, polegającą na niepełnym zapewnieniu bezpieczeństwa na przystankach podczas przewozu dzieci i uczniów do ZSO w Dubiczach Cerkiewnych. Siedem z 28 miejsc, w których wsiadały lub wysiadały dzieci i uczniowie, zlokalizowanych na drogach, dla których zarządcą był Wójt Gminy Hajnówka (w czterech przypadkach²⁵) lub Zarząd Powiatu Hajnowskiego (w trzech przypadkach²⁶) nie posiadało żadnego oznakowania²⁷. Zgodnie z art. 4 pkt 8 i 8a ustawy o transporcie drogowym oraz art. 2 pkt 13 Prawa o ruchu drogowym, przystanki na każdej linii komunikacyjnej²⁸ powinny być odpowiednio oznaczone. Do dnia przeprowadzenia oględzin nie podejmowano jednak skutecznych działań w celu prawidłowego wyznaczenia i oznakowania tych przystanków (stosownie do potrzeb dzieci i uczniów). Zgodnie z art. 20f ustawy o drogach publicznych zarządcą drogi jest obowiązany uwzględnić uchwały rady gminy, w których dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców wskazane zostaną wstępne

²² Szkolenia prowadzone przez wojewódzki ośrodek ruchu drogowego, o którym mowa w art. 6 ust. 3a Prawa o ruchu drogowym.

²³ Przed zajęciami nie było potrzeby organizowania świetlicy szkolnej dla dzieci i uczniów objętych dowozem.

²⁴ Zgodnie z harmonogramem i rozkładem jazdy autobusy przywożą dzieci do ZSO w Dubiczach Cerkiewnych o godz. 7⁴⁵, natomiast zajęcia rozpoczynają się o godz. 8⁰⁰. Przed zajęciami (ok. 10 – 15 min.) dzieci i uczniowie przebywają pod opieką nauczyciela dyżurującego od godz. 7⁴⁵.

²⁵ Skontrolowano cztery miejsca przystankowe w obrębie drogi gminnej w miejscowościach Pasieczniki Duże i Orzeszkowo, leżące na terenie gminy Hajnówka.

²⁶ Skontrolowano 24 miejsca przystankowe w obrębie drogi powiatowej.

²⁷ Brak było pionowych znaków drogowych D-15 „Przystanek autobusowy”.

²⁸ Przystanek to miejsce zatrzymywania się pojazdów transportu publicznego, oznaczone odpowiednimi znakami drogowymi.

miejsca lokalizacji nowych przystanków komunikacyjnych (uchwał takich rada nie podejmowała). (dowód: akta kontroli str. 102-121)

Wójt Gminy wyjaśnił, że nie oznakowano miejsc przystankowych na drogach gminnych, których zarządcą był wójt Gminy Hajnówka, z uwagi na brak współpracy z samorządem gminy Hajnówka, który nie godził się na zabieranie dzieci z terenu ich gminy. Dodał, że w ostatnim okresie współpraca samorządów uległa znaczącej poprawie i w trakcie trwania czynności kontrolnych, wystąpiono do gminy Hajnówka o określenie przystanków na drogach gminnych, deklarując ze swojej strony poniesienie kosztów instalacji przystanków komunikacyjnych. W stosunku do nieoznakowania trzech miejsc²⁹ na drogach powiatowych, Wójt wyjaśnił, że pomimo wyznaczenia miejsc zatrzymywania się w specyfikacji istotnych warunków zamówienia i w rozkładzie jazdy, nie dokonano uzgodnienia z zarządcą drogi, zmierzającego do oznakowania przystanków komunikacyjnych w tych miejscowościach oraz że: „w celu zalegalizowania miejsc zatrzymywania się wystąpi do zarządcy dróg powiatowych o określenie lokalizacji przystanków komunikacyjnych”. (dowód: akta kontroli str. 132-134)

Uwagi dotyczące badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że:

1. Wójt Gminy wydał Spółce Arriva (do 30 lipca 2013 r. Veolia) dwa zezwolenia o numerze 1.7342.2012 r.: z 31 sierpnia 2012 r. (ważne do końca 2017 r.) i z 15 grudnia 2015 r.³⁰ na wykonywanie przewozów regularnych osób w transporcie drogowym w ramach linii regularnej nr 515 Dubicze Cerkiewne – Dubicze Cerkiewne Szkoła. W treści tych zezwoleń podano nazwy 10 miejscowości, nie zaznaczając, że dwie z nich leżą na terenie Gminy Hajnówka³¹ i nie określając miejsc zatrzymania się autobusu (przystanki były nieoznakowane). Oględziny w trakcie kontroli wykazały, że pojazd zatrzymywał się w 17 miejscach na tej linii, z których cztery położone były na terenie Gminy Hajnówka (w pobliżu dwóch z 10 miejscowości objętych tą linią)³². Tym samym wydanie zezwolenia na ten przewóz należało do kompetencji Starosty Hajnowskiego, zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 1 lit. e ustawy o transporcie drogowym. Również poprzednie zezwolenie (z 31 sierpnia 2012 r.) Wójt Gminy wydał Spółce Veolia (przekształconej 30 lipca 2013 r.³³ w Spółkę Arriva) na tę samą trasę.

(dowód: akta kontroli str. 98-99, 165, 205-212)

Wójt Gminy wyjaśnił, że przyczyną opisanego przypadku było wzorowanie się przy wydawaniu pozwolenia z 2015 roku na poprzednim zezwoleniu, wydanym w 2012 roku na tę samą trasę oraz brak dostatecznej analizy podstawy prawnej wydania pozwolenia i kompetencji w tym zakresie. Dodał, że: „zostały podjęte czynności celem wyeliminowania z obiegu prawnego dokumentu zawierającego wadę prawną i Przewoźnik wystąpił z wnioskiem do Starosty Powiatowego w Hajnówce o wydanie stosownego dokumentu”. (dowód: akta kontroli str. 132-134)

2. 27 z 28 miejsc przystankowych nie zostało wyposażonych w wiaty, co niekorzystnie wpływało na zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom podczas ich oczekiwania na transport do ZSO w Dubiczach Cerkiewnych. Brak wiat przystankowych wskazany został przez 50% rodziców (ankietowanych w trakcie kontroli NIK) jako największy problem w kwestii zapewnienia dzieciom bezpiecznego oczekiwania na transport (pozostałe wyniki ankiet zaprezentowane zostały w p-kcie 2.2. wystąpienia pokontrolnego). (dowód: akta kontroli str. 102-121, 196-197)

²⁹ W miejscowości Dubicze Cerkiewne, Witowo i Wiluki.

³⁰ Wydane na wniosek z 6 grudnia 2015 r., motywowany zmianą nazwy przewoźnika.

³¹ Pasieczники Duże i Pasieczники Duże Kolonia

³² Nieoznakowane miejsca nazywane Pasieczники Duże Stebki, Bokówka, Podtrostyniec, Pasieczники Duże w pobliżu miejscowości, wykazanych w zezwoleniach jako Pasieczники Duże i Pasieczники Duże Kolonia.

³³ Spółka Veolia Transport Sp. z o.o. zmieniła swoją nazwę na Arriva Sp. z o.o. 30 lipca 2013 r. Zmianę nazwy wpisano do KRS na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego VII Wydziału Gospodarczego Krajowego Rejestru Sądowego w Toruniu.

2.2. Wykonywanie usług obejmujących przewóz dzieci i uczniów do przedszkoli i szkół

Opis stanu faktycznego Usługi obejmujące przewóz dzieci i uczniów do ZSO w Dubiczach Cerkiewnych w latach 2014 – 2015 wykonywane były czterema pojazdami, w tym dwoma marki Autosan (rok produkcji 2000), jednym marki Setra Kassbohrer (rok produkcji 2002) oraz jednym marki Renault (rok produkcji 1988), będącymi własnością przewoźników i obsługującymi dwie trasy dowozu uczniów. (dowód: akta kontroli str. 122)

Urząd w specyfikacji istotnych warunków zamówienia i w umowach z przewoźnikiem nie określił wymogów dotyczących stanu technicznego i wyposażenia pojazdów, ani innych warunków realizacji przewozów, mających na celu zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa. Nie wymagano od wykonawcy przedstawienia wykazu pojazdów, używanych do realizacji umowy. (dowód: akta kontroli str. 29-100)

Kontrola dwóch pojazdów, którymi Spółka Arriva dowoziła dzieci i uczniów, przeprowadzona przez Wojewódzką Inspekcję Transportu Drogowego³⁴ (dalej: WITD) wykazała, że pojazdy, te spełniały wymagania techniczne i miały ważne badania okresowe. Nie stwierdzono nieprawidłowości mających bezpośredni negatywny wpływ na bezpieczeństwo przewożonych dzieci. (dowód: akta kontroli str. 152-174)

W 52 wypełnionych ankietach³⁵, dotyczących funkcjonowania systemu dowozu dzieci i uczniów do ZSO w Dubiczach Cerkiewnych, 43 (83% respondentów) rodziców podało, że organizator zapewnił bezpieczne i prawidłowe rozmieszczenie przystanków (miejsc zbiórek dzieci). W ocenie 32 (62%) rodziców Gmina nie zapewniła jednak dzieciom bezpiecznego oczekiwania na transport – za największy problemem w tym wskazano brak wiat przystankowych (50%). Ponadto według 49 (94%) rodziców w szkole zorganizowano we właściwy sposób zajęcia świetlicowe i wszystkie dzieci korzystają z takich zajęć w świetlicy szkolnej (51%) lub w innym pomieszczeniu w szkole, pod opieką nauczyciela (47%). Według rodziców, w systemie dowozu występują takie trudności jak: nieodpowiednie zachowanie kierującego pojazdem (17%), zbyt długi czas oczekiwania przez uczniów na autobus po zajęciach szkolnych (13%) oraz zbyt mała liczba przystanków (12%). W ocenie 21 (40%) rodziców w systemie dowozu nie występują żadne trudności, a problem braku wystarczającej opieki nad uczniami w trakcie dowozu dzieci i uczniów został wskazany jedynie przez czterech (8%) rodziców dowożonych dzieci. (dowód: akta kontroli str. 196-197)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Gmina nie w pełni zapewniła bezpieczeństwo przewozu dzieci i uczniów do ZSO w Dubiczach Cerkiewnych. Nie zapewniono bowiem odpowiedniego oznakowania siedmiu z 28 miejsc przystankowych na drogach gminnych i powiatowych. Wójt wydał ponadto zezwolenie na wykonywanie przewozów regularnych na trasie obejmującej także teren Gminy Hajnówka, mimo że należało to do właściwości Starosty Hajnowskiego. Realizacja usług przewozu dzieci i uczniów odbywała się zaś zgodnie z warunkami umowy.

3. Wybór podmiotów wykonujących przewozy dzieci i uczniów oraz finansowanie wydatków związanych z ich dowozem i opieką

Opis stanu faktycznego

Dowóz dzieci i uczniów do ZSO w Dubiczach Cerkiewnych oraz opiekę w czasie ich przewozu na dwóch trasach powierzono:

- w latach szkolnych 2012/2013 – 2014/2015 firmie Veolia Transport Sp. z o.o. (od 30 lipca 2013 r. działająca pod firmą Arriva Sp. z o.o.),
- na lata 2015/2016 – 2018/2019 – Arriva Sp. z o.o. (dowód: akta kontroli str. 80-100)

³⁴ Kontrola przeprowadzona 15 lutego 2016 r. na zlecenie NIK (dzień przed rozpoczęciem kontroli NIK).

³⁵ Rodzicom dowożonych dzieci przekazano 60 ankiet (siedmiu rodzicom dzieci uczęszczających do oddziału przedszkolnego, 33 – do szkoły podstawowej i 20 – do gimnazjum), z których zwrócono 52.

Wykonawca – wybrany w drodze przetargów nieograniczonych przeprowadzonych w trybie ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych³⁶ – spełniał wszystkie wymagania postawione przez Gminę w specyfikacjach istotnych warunków zamówienia (SIWZ) i zaoferował w przetargach z 2012 i 2015 roku najniższą cenę (jedno z trzech kryteriów wyboru³⁷). Warunkiem udziału w przetargach było m.in. przedstawienie kopii aktualnej licencji na wykonywanie zawodu przewoźnika drogowego, wykazu co najmniej trzech usług wykonywanych na potrzeby gmin w zakresie dowożenia uczniów w ostatnich trzech latach, o wartości co najmniej 150.000 zł każda, a także polisy OC w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej. Wyboru ofert dokonywała trzyosobowa komisja przetargowa³⁸.

Przedmiotem udzielonych przez Gminę zamówień były dostawy biletów miesięcznych szkolnych na przewóz uczniów dojeżdżających do ZSO w Dubiczach Cerkiewnych, ich dowóz oraz inne usługi związane z dowozem (m.in. zapewnienie dzieciom opieki w trakcie przewozu). Zamówień udzielono umowami: z 13 lipca 2012 r. na lata szkolne 2012/2013 – 2014/2015 (Spółce Veolia) oraz z 15 lipca 2015 r. na lata szkolne 2015/2016 – 2018/2019 (Spółce Arriva). W umowach zobowiązano wykonawcę do zapewnienia dowozu dzieci i uczniów do ZSO w Dubiczach Cerkiewnych, opieki nad dziećmi w jego trakcie, comiesięcznej dostawy biletów miesięcznych oraz wykonywania innych usług przewozowych na rzecz dzieci i uczniów z ZSO w Dubiczach Cerkiewnych, a także do posiadania obowiązkowego ubezpieczenia OC i NW wszystkich pojazdów, którymi będą wykonywane umowy. (dowód: akta kontroli str. 29-101)

Wykonawca dysponował zezwoleniem Wójta na wykonywanie przewozów regularnych podczas realizacji umów, przy czym w 2012 roku zezwolenie zostało wydane (na okres do końca 2015 roku) już po podpisaniu umowy, a przed rozpoczęciem świadczenia usług. Kolejne zezwolenie wykonawca uzyskał przed upływem ważności poprzedniego (15 grudnia 2015 r.). (dowód: akta kontroli str. 205-212)

Wartość udzielonego przez Gminę zamówienia z 2012 roku³⁹ (na lata szkolne 2012/2013 – 2014/2015) wyniosła 417,84 tys. zł brutto. Natomiast wartość zamówienia z 2015 roku – 479,20 tys. zł brutto. W umowie ze Spółką Veolia określono jedynie wartości miesięczne wypłacanego wynagrodzenia (wartość zobowiązania na 2012 rok mieściła się w planie wydatków Gminy), natomiast w kolejnej umowie z przewoźnikiem wartość wymieniona w § 4 umowy odnosiła się do całego okresu trwania umowy⁴⁰. W uchwałach budżetowych na 2012 i 2015 rok zawarto upoważnienie do zaciągania przez Wójta zobowiązań na kolejne lata budżetowe. (dowód: akta kontroli str. 88-100, 198-201, 223-226)

W § 2 umów ze Spółką Veolia i Arriva dookreślono, że ostateczne określenie liczby miesięcznie nabywanych biletów będzie następowało w miesięcznym zamówieniu. Liczba zakupionych biletów nie wpływała jednak na stałą wartość wynagrodzenia określoną w umowie. (dowód: akta kontroli str. 88-100)

W roku szkolnym 2014/2015 wydatki Gminy na zadanie związane z zapewnieniem bezpłatnego transportu oraz opieki dzieciom i uczniom wyniosły 141,8 tys. zł (całość wydatków związana była z zakupem biletów miesięcznych). Za pierwsze cztery miesiące roku szkolnego 2015/2016 wydatki wyniosły 49,6 tys. zł, w tym 47,9 tys. zł z tytułu zakupu biletów miesięcznych i 1,7 tys. zł z tytułu dowozu dziecka niepełnosprawnego. Wydatki te miały pokrycie w planie finansowym Gminy Urzędu. (dowód: akta kontroli str. 130, 135-138, 223-226)

Dokonywanie rozliczeń z przewoźnikami odbywało się na postawie faktur wystawianych za okresy miesięczne, na podstawie przekazywanych Przewoźnikowi zamówień na bilety. Analiza rozliczeń finansowych⁴¹ wykazała, że zakupiona liczba biletów odpowiadała liczbie

³⁶ Dz. U. z 2015 r. poz. 2164.

³⁷ W 2012 roku i 2015 roku zastosowano ocenę ofert na podstawie trzech kryteriów (cena – waga 80%, dzierżawa autobusu – 10% oraz limit km na przewóz dzieci do instytucji kulturalno-oświatowych – 10%).

³⁸ Pod przewodnictwem Kierownik Referatu Gospodarki Komunalnej, Budownictwa, Rolnictwa i Ochrony Środowiska. W skład komisji wszedł jeszcze jeden pracownik tego Referatu oraz jeden pracownik Referatu Finansowego.

³⁹ Wrzaz z aneksami do umowy z dnia 2 września 2013 r. i 1 września 2014 r.

⁴⁰ W umowie z Przewoźnikiem nie wskazano wartości zamówienia dla poszczególnych lat budżetowych.

⁴¹ Dla losowo wybranych miesięcy w latach szkolnych 2014/2015 – 2015/2016.

dzieci i uczniów, które w danym miesiącu korzystały z dowożenia, a wysokość miesięcznych wydatków odpowiadała kwocie określonej w umowie ze Spółką Arriva.

(dowód: akta kontroli str. 135-148)

W latach 2014 – 2015 Gmina nie dokonywała zwrotu kosztów przejazdów dzieci i uczniów środkami komunikacji publicznej do ZSO w Dubiczach Cerkiewnych⁴².

(dowód: akta kontroli str. 123, 131)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

W SIWZ i w umowach z Przewoźnikiem nie określono wymogów dotyczących stanu technicznego, wyposażenia czy liczby pojazdów, wykorzystywanych do realizacji umowy, przez co standard tego taboru pozostawał niedookreślony. Ponadto w SIWZ nie podano, że dwie trasy objęte zamówieniem obejmują miejscowości także z terenu Gminy Hajnówka, a w umowach nieściśle wskazano, że wykonawca świadczy regularne przewozy pasażerskie o charakterze lokalnym na terenie Gminy Dubicze Cerkiewne, obejmujące linie zgodnie z załącznikiem do umowy. W załączniku tym wskazano bowiem dwie trasy, z których jedna obejmowała także miejscowość z terenu Gminy Hajnówka⁴³. Mogło to mieć wpływ na ubieganie się przewoźnika o zezwolenie Wójta na przewóz regularny na linii obejmującej teren Gminy Dubicze Cerkiewne, zamiast o zezwolenie Starosty Hajnowskiego na przewóz regularny na linii obejmującej teren Gmin Dubicze Cerkiewne i Hajnówka.

(dowód: akta kontroli str. 29-100)

Ocena cząstkowa

Dokonany przez Urząd opis przedmiotu zamówienia nie był dostatecznie precyzyjny w zakresie przebiegu trasy i wymogów dotyczących taboru samochodowego. Wyboru podmiotu wykonującego przewozy dzieci i uczniów dokonano zgodnie z SIWZ, ale w zawartych umowach nie określono, że jedna z tras obejmuje także teren Gminy Hajnówka, co miało wpływ na właściwość organu wydającego zezwolenie na przewóz regularny. Wydatki związane z dowożeniem i opieką nad dziećmi oraz uczniami były realizowane zgodnie z planem finansowym i warunkami umowy z przewoźnikiem.

4. Nadzór i kontrola nad realizacją umów obejmujących świadczenie usług w zakresie dowożenia dzieci

Opis stanu
faktycznego

W Regulaminie Organizacyjnym Urzędu⁴⁴ nie zostały wprost określone zadania związane z organizacją dowozu uczniów, sprawowaniem nadzoru w tym zakresie oraz przeprowadzanie kontroli dotyczących dowozu uczniów i opieki w trakcie przewozu. Natomiast w § 4 określono, że realizacja zadań wynikających z ustawy o systemie oświaty, zawiązanych z prowadzeniem szkół publicznych i placówek oświatowych należała do zakresu działania Referatu Organizacyjnego. Pracownikowi tej komórki organizacyjnej (referentowi ds. oświaty) w zakresie obowiązków przypisano organizowanie dowożenia dzieci do szkoły, wyłonienie wykonawców dowożenia oraz koordynowanie pracy kierowców. Pracownik ten wyznaczony został w umowach z przewoźnikiem do pełnienia po stronie zamawiającego funkcji nadzorczo-kontrolnych nad organizacyjnym i technicznym wykonaniem umów. W okresie objętym kontrolą przeprowadził on jedną kontrolę (udokumentowaną notatką służbową z 25 października 2015 r.) realizowania dowozu dzieci i uczniów, w której nie stwierdzono nieprawidłowości po stronie wykonawcy. Dodatkowo dokonywał kontroli dokumentacji (wykazów dzieci dojeżdżających, faktur), związanej z dowozem.

(dowód: akta kontroli str. 4-8, 88-100, 215)

W okresie objętym kontrolą w rejestrze skarg i wniosków Urzędu nie zostały zaewidencjonowane skargi⁴⁵. Nie wpłynęło również żadne zawiadomienie od organów kontroli bezpieczeństwa transportu drogowego o nieprawidłowościach stwierdzonych u przewoźników dowożących dzieci i uczniów. Funkcjonowanie dowozów na terenie Gminy nie było przedmiotem obrad Rady Gminy, ani jej komisji. (dowód: akta kontroli str. 131)

⁴² Nie było przypadków ubiegania się rodzica dziecka o taki zwrot.

⁴³ Pasieczki Duże oznaczone jako granica gminy.

⁴⁴ Został wprowadzony zarządzeniem Nr 3/10 Wójta Gminy Dubicze Cerkiewne z dnia 21 grudnia 2010 r.

⁴⁵ Skargi takie nie wpływały też do ZSO w Dubiczach Cerkiewnych i do Przewoźnika.

Od 1 września 2014 r. Wójt nie występował do jednostek Policji oraz WITD z wnioskami o przeprowadzenie kontroli pojazdów, w tym trzeźwości kierowców dowożących dzieci. Wójt wyjaśnił, że spowodowane to było brakiem skarg i innych wiadomości, mogących świadczyć o nieprawidłowym realizowaniu umowy przez Przewoźnika. Komendant Miejski Policji w Hajnówce poinformował, że na terenie Powiatu Hajnowskiego w latach 2014 – 2015 przeprowadzono 67 kontroli pojazdów przewożących dzieci i uczniów do szkół, z czego sześć na terenie Gminy Dubicze Cerkiewne. W ich wyniku jeden z kierowców został ukarany mandatem karnym. (dowód: akta kontroli str. 131-134, 149-151)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

W Gminie zorganizowano nadzór i kontrolę nad realizacją działań w zakresie realizacji przez Przewoźnika umowy na dowożenie dzieci i uczniów. Przeprowadzona kontrola nie wykazała nieprawidłowości w tym zakresie.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁴⁶, wnosi o:

1. Przedstawienie Radzie Gminy wniosku o podjęcie uchwały w sprawie sieci publicznych przedszkoli w Gminie.
2. Udzielanie zezwoleń na przewóz regularny jedynie na liniach położonych na terenie Gminy Dubicze Cerkiewne.
3. Zapewnienie wymaganego oznakowania wszystkich przystanków, z których korzystają dzieci.
4. Zapewnianie dzieciom zamieszkałym poza terenem Gminy bezpłatnego transportu po podjęciu stosownych uchwał przez radę gminy i zawarciu porozumień w tej sprawie, o których mowa w art. 74 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym.
5. Precyzyjne określanie w SIWZ i w umowach z przewoźnikiem przebiegu tras i gmin, na terenie których się znajdują.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden kierownikowi jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Białystok, dnia 14 kwietnia 2016 r.

Kontroler
Mariusz Lenkiewicz
inspektor kontroli państwowej

DYREKTOR DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku
z up. WICEDYREKTOR
Robert Skwarko

.....
podpis

.....
podpis

⁴⁶ Dz. U. z 2015 r. poz. 1096 Ustawa zwana dalej „ustawą o NIK”.